

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.

Nyílt tér: soronként 20 fill.

Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő

Kéziratokat nem adunk vissza.

Kaszinókról.

Most a zord idő, a tél küszöbén, mikor jobban társadalmi lényé alakulnak az emberek, a társaságot keresve-keresik, mikor a természet megtagadja tőlük a szórakozást s mint egy egymásra utalja őket, hogy keressenek, eszeljenek ki a maguk mulattatására valamit, hogy ne unatkozzanak, nem lesz érdektelen, ha a természet hunyó alkonyán, a báliszezón megkezdése előtt, a pattogó kályhatüzek fényeinél mi is beröpítünk egy pár szikrát a kaszinó ablakán, hátha fölgyujtanak egy-két szívet s a néma holt betüket tett fogja követni? Sokfelé járva, sokat tapasztal az ember. Számos nagyvárosban való tartózkodásunk, tapasztalataink följosítanak arra, hogy a fenti alkalmakból kifolyólag egy pár megszivlelendő dolgot elmondhassunk!

Lássuk csak, vajjon mit tett eddig a mi kaszinónk?!

Megalakult, meghozatott egy csomó

magyar és német ujságot, kártyát, billiárdasztalt stb. . .

A tagok fölmentek: egyrésze olvasott, másrésze csöndesben verte az ördög bibliáját, billiárdoztak s itt-ott négyen-öten összeverődtek s privát ügyekről beszélgettek. Majd a tél beálltával: olykor-olykor hangversenyt és fölolvassós estélyt, társas-vaosorákat tartottak s ezzel az autodaféval kaszinónk eleget tett társadalmi kötelezettségeinek. De mi azt gondoljuk, hogy a fenti szórakozásokat a korcsmák, vendéglők is megadják, minek azokhoz vagy azokért a kaszinó?!

Mi a magunk részéről szélesebbnek, tágabbnak gondoljuk a kaszinó körét s különösen az ilyen ekszponált helyen, nemzetiségi vidéken lehetőleg a különböző nemzetiségek összevonásában, egyesülésében véljük annak a célját s hathatós, áldásos működését! Mert igaz az: „concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur!“ Fődolog az, hogy a különböző nemzetiségű férfiak

egyisítve, centralizálva legyenek. Az áldástalan, átkos politika, kisebb személyi kultuszok, privát dolgok stb. ne üssenek tanyát a kaszinókban, hanem a közös-ügy, a vármegye jóléte, fölvirágozása. Mindenféle életrevaló eszmének, akciónak a kaszinóból kell kipattannia, hogy az irányítsa a megye társadalmát, egyszóval barátságos, testvéries uton módon békés együttes társadalmi életet teremtsen!

Ebből kifolyólag tehát a kaszinó a társadalmi élet fölébe helyezkedve valószínűs órállomás, amelynek mindenféle üdvös dolgot szemelött kell tartania, éber figyelemmel kísérnie s ha hiányzik valami azt létesítenie, pótolnia kell, vagy ha orvoslásra van szükség, hát tegye meg a szükséges intézkedéseket barátságos békés uton.

Hogy valami létesüljön, azt ne mindig hivatalos uton eszközöljük, hanem társadalmi uton: a kaszinó útján is! Szortirozzuk, osszuk be az eszméket,

T Á R C A

Sárga levél, hulló levél . . .

Őszi fa az ut mentében bus hervadás fája,
Sárga levél, hideg harmat hulldogál alája.
Borus tájon szegény vándor árva menedéke:
Őszi fánál elnyugodni közelgő estvére.

Őszi fa az élet mesgyén emlékezés fája:
Tűnő ábránd, hín remény mindenegy virága!
Ami édes, ami drága mért csak muló álom?
Mért születünk, mért csalódunk ezen a világon?

Sok virágot szedtem egykor, sok öröm virágot!
Ifjuságom éden kertjén, mit csak szemem látott.
A gyönyörű bokréttából mi maradt meg végre?
Csalódások tövisén csorog a szív vére . . .

Fáradt vándor vagyok én is hull az élet fája . . .
Összetéve letarolva ékes koronája!
Jelen buján, multak árnyán mit ér ez az élet!
Sárga levél, hulló levél lehullanék véled . . . ?
Reider Béla.

A „Peleskei nótárius“ a magyar irodalomban.*

Kedves tanuló ifjuság!

Dicsőségesen uralkodott királyunk Mária Terézia idejében szolgált a szintén dicsőséges osztrák armádiában egy olasz eredetű,

* Felolvasatott az 1905. október 7-én tartott ifjusági szini előadáson.

de tősgyökeres magyarrá alakult lovag katonára, Gróf Gvadányi József, aki mint vitéz huszár sok neves haditett elkövetése után lovaggenerálisi ranggal ment a jól megérdemelt panzióba s letelepült anyai birtokán: Szokolcán, Pozsony mellett. Ifju korában végig harcolta a hetéves háborút; abban a merész vállalatban pedig, melyben Hadik András obester rajta ütött Berlinen és megsarcolta királynője számára ama hagyományos 12 pár szarvasbőr keztyűig, — Gvadányi vezeti be a postdami kapun az elővédet.

A hadi ranglétrán fokról-fokra emelkedett; huszárezredével — a hadizaj multával — Magyarország több vidékén állomásozott s mint tréfakedvelő, vig huszártisztet a magyar nemesi családok szívesen fogadták. Már mint ezredes került Galiciába, itt 1783-ig szolgált, amidőn tábornoki ranggal bucsút mondott a gyöngyéletnek, falusi birtokos lett belőle és megházasodott — másodszer!

Ebben ugyan semmi különös nincs, — ezt így szokták nálunk a többi penzionált osztrák generálisok is — hanem hogy ez az osztrák hadsereg szellemében felnőtt s megvénült hadfi ebben a mozgalmas korban egyetértett a magyar nemzettel s a II. József germanizáló, abszolutizmusban fakadt kormányzata ellen fellázadt nemzeti érzésnek — szóval és írással egyik legbuzgóbb harcosa lón, erre k. ifjuság nem volt, nincs s tán, nem is lesz példa a penzionált osztrák

generálisok törzskönyvében. Én legalább nem olvastam sehol sem!

Mint birtokos nemes részt vett a megyei s mint honosított főúr a budai és pozsonyi országgyűlésen. Nyitott szemmel látta egyrészt a magyar alkotmány elkobzására irányuló önkénykedést, másrészt az ennek nyomán fakadt nemzeti önrzetet, mely külsőleg abban nyilvánult, hogy tüntetőleg viselni kezdték a régi magyar nemzeti ruhákat, az elhanyagolt magyar nyelv pedig kezdte visszafoglalni jogait egy a közéletben, mint a társadalomban. Gvadányi lelkesülten csatlakozott e nemzeti felbuzduláshoz s az idegen nyelv, viselet és szokások mételeyező hatása ellen már első irodalmi művében: „A mostan folyó országgyűlésnek satirico-critice való leírása“-ban erőlyesen kikelt. Már abban felállítja a három, igazi gravament; — érdemes ma is meghallgatni!

„Fiscalis actio vettesen nyakába
Olyannak, ki nem jár nemünk ruhájába;
A fiskus szálljon bé minden jóságába,
Ily kapálhat krumpért svábok országába.“

Második törvényed a magyar nyelv legyen
Hidd el, hogy e nélkül semmi jól nem mégyen.
Bár idegen nyelven akárki mit tégyen,
Hogy azt anyanyelvén nem teszi: kár s szégyen.

Végtére még ez is a törvényben legyen,
Hogy ki e hazában katonának mégyen,
Hazánk ezredibe szolgálatot végyen,
Ezekbe idegent venni legyen szégyen.

terveket, melyek tartoznak a hatóságok s melyek a kaszinó elintézési körébe.

Bizottságot kell a kaszinónak alakítania, amely bizottságnak a figyelme kiterjeszkedjék a: szép, jó és igaz eszméinek a keresztülvitelére, megvalósítására.

Ugy tudjuk, hogy eddig nekünk semmi ilyenféle intézkedéseink nem voltak, ha volt is a papíron szerepelt az, de activ szerepet nem vitt, legalább az üdvös alkotások nem igen igazolják létezését.

S ezért van az, hogy Fogarason rengeteg sok az eszme, de mivel nincsenek olyanok, akik azt megvalósítsák, végrehajtsák, mert nem tartja magát senkisémet illetékesnek arra, nincs megbizva, nem avatkozik bele, így a kivitel semmi, a való keveset produkál!

A kaszinó van hivatva tehát arra, hogy a maga körében a hazafias, társadalmi, kulturális céloknak megfelelően megbizza a maga embereit s kiossza az eszméket, terveket, — amelyek megvalósítandók — reszortok szerint,

Fődolog az, hogy a kaszinó ne csak olvasásból, kártyázásból s egyszerű szórakozásból álljon, hanem ilyen kis helyen valóságos hazafias, közművelődési, kulturális egyesület legyen s ha e téren csakugyan betölti hivatását, akkor valóságos nagy missziót teljesít.

Ebből kifolyólag szükséges, hogy a helyi organumot, a lapot is hatalmába kerítse, hogy szélesebb körben teljesítse áldásos feladatát: a társadalom s a kultúra terén. Ne csak táncestélyek,

thea-estélyek, vacsorák, kártyapartik rendezésére terjeszkedjék ki, hanem indítson társadalmi akciót is, amely a közügy fölvirágozására irányul, amely általános és üdvös haszonnal jár. Vegye kezébe a hazafias ünnepélyek rendezését is, hogy márc. 15, okt. 6, Kossuth Lajos halála, születése napja stb. méltó fényvel legyen megünnepelve nálunk is mint az ország minden valamire való helyén. E téren követendő példa Brassó és Nagyszében előttünk.

Hogy többet ne emlitsünk — mert hiszen a többi, egyik a másiktól kifolyólag önként következik, itt van a mult számunkban már megpendített színes támogatása, a színügyi bizottság!

Hogy perfekt színészetünk legyen — hogy az a követelményeknek minden tekintetben megfelelhessen — ennek a létesítése is — többek között — a kaszinó feladata volna, hogy az inditaná meg az akciót e téren, mert ebben a társadalmi kérdésben, problémában a hatóságokhoz — hogy ezt nyélbe üssék — egyáltalában nem fordulhatunk. Egy szóval a közvélemény, a társadalom a kaszinótól sokat, nagyon sokat vár, mert ha az helyes uton mozog, a temérdek egyesületet is magába olvaszthatja s ha az erőket koncentrálja s a társadalom nem forgácsolja szét az erejét mint most — mondom — közös akarattal, egyesült erővel, viribus unitis, új érat teremthet Fogaras társadalmi életében!

Most tehát, midőn a kaszinó a téli szezon előtt áll, a különböző egyletek a bálozást megkezdenék, ezek az eszmék,

gondolatok pattantak ki tollunk hegyéből s ime papírra vetettük azért, hogy valósítsuk meg ha csakugyan bele illenek azok egy egységes, társadalmi s kulturális célokat követő kaszinói élet keretébe.

H. Gy.

Az alsóporumbáki tűzvész és még valami.

Folyó évi szeptember hó 30-án déli 12 órakor Alsóporumbákon félelmes tűzvész támadt. Pajkos gyermekek játék közben a csűr mellett tüzet gerjesztettek, hogy éhségek csillapítására tojást süssenek. A tűz mellett guggolt egy második gyermekkorát élő aggastyán is. Bizony rosszul örködött a tűz felett, mert ez észrevétlenül a szalmás csűrbe kezdett. Erre hatalmas lángok csaptak fel és kigyózáva nyaldosták a szomszéd épületeket. A harangok rémes kongása, a kürtök sikoltó hívása, hangos segélykiáltások és jajveszéklések rémülettel töltötték el az egész községet. A község nagy része a veszedelem helyére sietett, sokan rohanva-rohantak haza a mezőről. Sajnos több volt a néző mint oltó, kivált az asszony nép, ahelyett, hogy hordta volna a vizet a gémes kutakból, csak bámészkodott és sápitózott.

A férfiak legnagyobb része minden tűzoltószert nélkül, fejsze, kampóshorog vagy villa nélkül jelentek meg. A kézfecskezők és egy nagyobb tűzfecskező nagy hatással nem lehetett; mert az udvari kutak hamar kimerülve, a vízhiány beállott, az utóán folydogáló kis kanális alig szolgáltatott vizet, csak nagy későre lett beeresztve a malom alatti nagy patak. Valami öt percig tartott a déli szél, mely a tüzet élesztve tovább hordotta a veszedelmet, de nagy szerencsére elállott, mert különben egész Po-

Gravemenek ma is ezek k. fjuság, mint ahogy azok voltak néhai való jó Gvadányi idejében. Magyar viselet — hol van az ma? A honfiakon legfölsőbb diszbanketteken s a honleányokon — tán történelmi élőképben lehet látni. A magyar szó sok vidéken ritka, mint a fehér holló. Magyar ezred — magyar tisztekkel? — Most is ezért küzdenek a késő unokák — nem kisebb lelkesedéssel s nem több reménnyel. . . .

A magyar nyelv érvényesülése minden téren, a magyar nemzeti viselet általános, — szinte kötelező használata: ez a két eszme hevítette Gvadányi lelkét; ezért küzdött, ezért eregette szatirájának gunyonyilait, a nemzet előkelő s azt utánzó köreiből lábrakapott idegen nyelv, idegen szokások és idegen viselet ellen, amelyet ő jellemző szavával „nájmódi“-nak csufolt.

E gondolatvilágból fakadt leghirvezebb költői műve is: „Egy falusi nótárius budai utazása“ s annak főalakja a deákos tudomány, vidékies műveltségű peleskei nótárius: Zajtai István, aki „more patrio“ azaz lóháton utazik Budára, a táblai törvénykezés kitanulására. Sok mulatságos kalandon megy keresztül, míg oda ér.

Ott nagy csalódás vár reá. A régi diszes magyar öltözet helyett férfin, nőn idegen mezt lát, ajkukról idegen szót hall. Nagyon elbusul a látottakon, utcán, bálon, a dunai hidon gunyolódik az elkorcsosult, nem-

zetétől elpártolt, nájmódi után kapkodó, előkelő ifjak s leányok fölött. Hazafias bosszuját így kielégítvén, a török háboru hírére hazamegy, hol a falu népe nagy ünnepséggel fogadja.

Hogy mennyire a közhangulat tolmácsolója volt a peleskei nótárius, mutatja az, hogy soha oly népszerű alakot magyar költő Gvadányi előtt nem teremtett. A deákos műveltségére büszke, de tapasztalatlan nótárius, az ő nyakas, rövidlátó magyarságával egy egész osztály, a Józsefkorai középnemesség képviselője. Élő alaknak hitték, vérükből való vérnek fogadták s nem a költői fantázia szüleményének, mert az ő gondolkodás módjuknak, az ő elkeseredésüknek adott őszinte igaz hangot — a hatalmi fénykörben elvakult, a hazától elidegenült előkelőkkel szemben.

— Korfestésül szeretnék a nótárius tüzes kiruccanásai közül egyet-kettőt idézni, de alighanem szembeszökő lenne, hogy a nótárius szatirája „az abajdone szívü magyar gavallérok és dámák ellen“ ma se multa épen idejét. Sőt itt-ott azt is észrevennők, hogy amit az ő korában izléstelennek csufolt, az ma épen a legdivatosabb s a mai kor peleskei nótáriusai is hiába zengik:

„A magyar öltözet legszebb, legnemesebb, Nincs nemzet, amelynek ruhája ékesebb, Nincs így felöltözött dámáknál diszesebb, Kiterjesztett farku páva sem kényesebb.“

A magyar udvarokból kiveszték a kiterjesztett farku kényes pávákkal együtt a régi magyar viseletű dámák is s a bécsi rongy nekünk is csakugy imponál, mint a nagyapáink, nagyanyáinknak.

De ha nótárius uramnak nem is sikerült a „nájmódit“ az idegenen kapkodó divatot kikergetni a magyar földről, alakja, emléke máig sem vészett ki a nemzeti köztudatból. Ezt azonban már nem az öreg kuruc osztrák generalisnak köszönhetjük, aki művét az elaludt vérü magyar szívek felserkentésére írta, hanem egy utána 50 évvel később föllépett színműirónak, a székely származású: Gaal Józsefnek rójuk föl érdemül. A két mű — dráma és epika — nemcsak formájában, hanem megjelenési viszonyaiban is különbözik egymástól. Gvadányi 1790-ben adta ki művét, Gaalét 1838-ban adták először a nemzeti színházban. A hatás mindkét esetben nagy volt, de a nótárius jelleme az új műben a kor viszonyaihoz, küzdelmeihez alakult. Gvadányi régi nótáriusa az „új ellen“ száll sikra, ettől óvja nemzetét, a régi szokások, régi jó erkölcsök pusztulását akarja megátolni. A Gaal József már a Széchényi korszakában, a reformkorban jelenik meg s benne a szerző az ósdi felfogást, a világtól elmaradottságot teszi nevetségessé. Ott a nótárius kiváltságos középnemesei osztály képviselője, mely II. József ujtásaitól kiváltságait félti s ezért renitens;

rumbáknak fele áldozatul esik. De így is nagy a kár: négy gazda teljesen leégett, egynek-kettőnek megmarad téglából épült lakóháza; oda égett hat csür istállókkal együtt, két ló, több sertés, tömérdek széna, gabona, szalmakazalok. Emberéletben nem esett kár. Biztosítva nem volt semmi. Kormos gerendák, megpörkölt gyümölcsfák és rémes pusztulás jelzi a tűznek útját. A tűzvész legszánandóbb áldozata egy szegény özvegy asszony sorsa, neki hazarohanva a mezőről néznie kellett, miként lesz szegényes hajléka, csüre, szóval mindene a lángok martalékává, még utolsó napszámos bére is oda veszett.

Elmondhatni, hogy a tűzveszedelem megátlására az idegenek, azaz a nem itten született lakosok legtöbbet fáradoztak. Ellenben bebizonyult a községbelieknek készületlensége és részben nagy közönyössége. Tűzoltóság itten csak névleg ismeretes, felszerelése, tűzoltói fegyelme ugyszólván semmi.

Ez a szomorú állapot különösen az egész vidéken általános. Mondjunk egy más példát a nemtörődömség, a roszakarat illusztrálására. Felsőporumbáki határban folyó évi augusztus hóban ismeretlen okból meggyuladt a kinstári erdő. A község férfi lakosága a csendőrség felszólítására, hogy siessen a tűz további terjedésének megátlására, egyenesen megtagadta az engedelmességet, pedig a törvény értelmében ily és ehhez hasonló nagy veszedelemnél a közérőnek ki kell vonulnia. Valami 30—40 embert sikerült karhatalommal összetoborzani. Ezek három napi kemény munka után visszatértek községükbe. Mi történt? A tapasztal. renitencia megtorlásra a csendőrség feljelentésére az árpási főszolgabíró kiszállott, törvényt ült a községben és a renitens férfi lakosokat kihágásért egyenkint 1, mondjuk egy koronával büntette. Persze ezt az egy koronát szívesen megfizették s máskor is örömet megfizetik, a 30—40 embert pedig, kik három napig küzdöttek és fáradoztak nyílt hahotával leröhögtek. Tableau.

Elodázhatatlan szükség, hogy a vármegye a tűz ellen való védekezést már egyszer komoly megfontolás tárgyává tegye, mert ezek vagyonáról és értékéről van itten szó. A paraszt általános nemtörődömségénél fogva

— itt a maradi táblabírói világ mulatságos megszemélyesítője, aki nem érti meg a reformok után törő kor intő szövegét s ezért tettivel s beszédjével lépten-nyomon komikussá válik, akin mi nevetünk s nem ő rajtunk. . .

Ehhez a felfogáshoz alkalmazkodik a környezete is, melynek legsikerültebb része a népies alakok színrehozatala s itt ott magyar motívum zene beleszövése, amely mintegy sikerült bevezetés volt a későbbi hódító népszínműhöz.

Ezekben kívántam két elfeledett régi író s művét a tanuló ifjúsággal megismertetni. Ha sikerült figyelmüket a mű intenciójára, íróik célzatára reáirányítanom, — pár szavam nem volt hiábavaló. S most ne várakoztassuk tovább derék színészeinket.

Inter Musas sileant professores! Ami annyit jelent magyarul, hogy: ahol Thalia papjai s a muzsafik a Graciákkal jelen vannak, — vonuljanak félre a vaskalapos tanárok. . .

Albert János.

Istenre bizza épületeinek, jószágának védelmét, csak hogy ne tegyen, ne áldozzon semmit. Segíts magadon, az Isten is megsegít. A vármegyei törvényhatóságnak kötelessége itten erélyesen közbelépni, megyei statulum által a tűz elleni védekezést a kényszer-tűzoltóság intézkedésére alapítani, minden munkabíró férfi lakost 50 évig a tűzoltóságba sorozni, szigorú fegyelmet az előjárósággal karöltve büntetés terhe mellett megkövetelni és főtartani. A községeknek rendes nagy, messzehordó vízfecskenők beszerzését nemcsak papíron elrendelni, de tényleg is végrehajtatni. A tűzoltói gyakorlatokat legalább minden hónapban vasárnapokon egyszer-kétszer betartatni: mily üdvös foglalkozás volna ez a népre nézve, ha vasárnap egy-két órai gyakorlatot tartana a kocsmákba való járás és mértéktelen pálinkázás helyett. Minden évben a megyei központból egy vagy két szakértő tűzoltó-felügyelő tavasszal és nyáron rendre vizsgálná és ellenőrizné a községi tűzoltóság fegyelmességét és a tűzoltószerek jó karban tartását. A községekben a papok és tanítók magán és nyilvános összejöveteleken szorgosan ajánlják a tűzbiztosításokat. Inkább büjtölje ki minden lakos, vonja el a pálinkázásától a pár koronát, mintsem hogy rövid néhány pillanat alatt elveszítse apáinak, saját munkás szorgalmának véres verejtékkel szerzett egész vagyonát. El kell ismerni, hogy a tűz elleni védekezés tekintetében Szabvármegye egy századdal jár elől.

Még volna egy kérésünk Alsóporumbákiot illetően az árpási főszolgabíró urhoz is. Alsóporumbákon t. i. délről-északra van egy elég dus patakocska levezetve a malmot hajtó folyóból, ami arra szolgál, hogy a tél kivételével a leghosszabb utca lakosainak vízszükségletét fedezze és egy netaláni tüzeset alkalmával gyors vízsegélyt biztosítson. De mit tettök pláne a nyári legnagyobb hőségben legalább 3—4 héten át? Még egy csepp viz sem folyt e kanálisban. Mert a lecsapolástól nem messze a vízmenti néhány háztulajdonos a patakocska dus vizét árkok segítségével szépen levezette kertjébe talajöntözés céljából és így az egész utca nélkülözte e szárazság idején az oly szükséges vizet. A mostani tüzesetnél eléggé megboszszulta magát a vízhiány; mivel csak nagy későre lett bevezetve a nagymennyiségű patak. A víz használatához — úgy hiszem — az egész fél falunak több joga van, mint egykét érdekelt meg gondolatlan szomszédnak. E rendtelenségre és visszaélésre figyelmeztetve lett az előjáróság, de ez nem tett semmit; sőt többek között a községi jegyző a figyelmeztetés ellenére újból meg újból elzárva a vizet saját kertjébe menesztette, ahol már azelőtt kétszer dusan kaszállhatott.

Főszolgabíró ur! Miként ön Isten végtelen kegyelméből és a vármegye bizalmából azért van ide küldve, hogy a magyar állam tekintélyének és törvényeinek érvényt szerzen és a járás lakosainak jogos érdekeit önzetlenül szolgálja, úgy azt hisszük, hogy a községek is nem a bíró és jegyzőért vannak itten, hanem megfordítva. Elég sajnosan kell türnünk a községi előjárók erélytelenségének következményeit. Tisztelettel a kivételeknek.

Vidéki.

Társadalmunk bogarai.

Jobbról is balról is halljuk a szállóigét: Fogaras város! igen de folytassuk

csak tovább azt, ami a hivatalos pecsétnyomóra van vésve: „mint nagyközség“, tehát fából csinált vaskarika, azaz helyesebben mondva se város, se község nem vagyunk, hanem: fele más! . . .

Olyan forma a helyzetünk, mint a Mahomed koporsójáé, mely az ég és föld között lebeg. A község és a falu határai között mozgunk, egyik se vagyunk, se ki se be mint az ajtófélfá, de mégis kijut a részünk mind a két-féle állapotból.

Igaz ugyan, hogy van pangó iparunk és kereskedelmünk, melyet az Olt-hidja, no meg a brassói, szebeni ágenssek — az ipar különféle ágaiban — meg-meg nyirbálnak, egyszóval szaggatják a szénánkat, vannak kulturális intézményeink, sőt még fűrészgárunk is. A főgimnázium, kórház, villamosvilágítás, pénzügyigazgatóság, törvényszék stb., ez még mind csak a jövő zenéje. Punktum! Eddig van! Mert ami ezután következik az nem olyan örvendetes ám!

Hiába, igaz az, hogy: az élet álom, s az a valódi bölcs, aki ébren él, de mégis álmodik! Mi pedig bölcssek nem vagyunk egy cseppet sem, mert nem éberkedünk, nem haladunk a korral, hanem inkább álmodunk, igen, álmodozunk a szép jövőről, amikor pézügyigazgatóságunk lesz és rendezett tanácsu várossá alakulunk át (ilyen energia mellett?), majd a holdvilágban, pedig a pótadó stájgerolása már majd elsöpör bennünket! . . .

Várjuk a sült galambot, de hiába! Mi nem mozgolódunk semmiért sem, más pedig nem kaparja ki helyettünk a gesztenyét a parázból. Egy szóval, kényelmesek vagyunk, nagy urnak születünk és mégis kicsinyeskedünk.

Jó volna ha úgy tehetnénk mint Prokrustes, aki a hozzá betérőket mind egy ágyba fektette s aki hosszabb volt a fekvőhelyénél, annak a lábát lenyeste egy bárdal, aki pedig kisebb termetű volt, azt erőszakkal kinyújtotta, míg az ágyba beleillett; csak hogy a társadalom nem Prokrustes ágya ám?, hanem olyan, mint a szűk cipő, a melyben ha a láb szorong, lassan-lassan, de egyre nőnek a tyukszemek: társadalmunk bogarai, parazitái.

Fájdalom, nálunk ipar, kereskedelem, tudomány, irodalom, közélet, mind a kicsinyeskedés sulya alatt nyög.

Milyen is a mi társadalmunk?

Majmolja a fővárost, a nagyobb városokat és mégis falu.

Bozontos, torzonborz az ábrázata, kolduscondra a ruhája és mégis hivalkodik, s mindenütt a személy, az egoizmus lép előtérbe.

Érdeklődünk egymás családi viszonyai iránt, ki mit eszik, mennyit iszik,

mit csinál, más szemében meglátjuk a szálkát, a magunkéban pedig a gerendát nem, kicsinyes személyi ügyek foglalkoztatják a köröket, a társadalmi állás s főleg a pénz, a vagyon, a foglalkozás irányítja a tetteket!

Mihelyt valaki eltrüsszenti magát, azt rögtön meghalljuk, s olyanok vagyunk, mint a monokhordon, amely a legcsekélyebb pókmozdulást is óriási zörejeket adja vissza. Nem azt nézzük, bíráljuk mit tesz, dolgozik valaki, hanem, hogy: ki az, aki szemben áll velünk. A vagyon, társadalmi állás mind olyan érdem, mely előtt akkor is csak mély hódolattal kell meghajolni, ha baklövészeket követ el. Alázatos bókolás, szolgai meghunyászkodás gyönyörködteti a szemlélőt.

De míg a sors kegyeltjeivel szemben ilyen „lojális“ az eljárás, addig más oldalról valósággal kéjjel ütnek végig a hátukon azoknak, akik mellett se pénz, se hatalom nincs. Itt már nézik, bírálják: „a munkát!“ Az elismerés vajmi vékonyan csepeg, hanem annál több az ócsárlás, a tönkresilányítás! Itt azután jól lakik a kis falusi szellem, ott tömi magát tele, falánkul habzsolva abban, amit magától megvont más helyen. Ez az oka, hogy intézményeink nem tarthatnak lépést a korrallal, bilincseket vernek rá a falusi lélek szokásai.

Ha egy tehetséges, teremtő, alkotó lélek a közügy élére állana s üdvös eszméket, terveket pengetne, azt lehurrogják, le abcugolják, mert nem a „nebánts virág“-ok csinálták. Szegény embernek nem lehetnek eszméi, elvei. Tehát külön privilégiumot kell szerezni, ki kell bérelni a társadalmat a nagy eszmék kolportálására, az a szegény embereknek nem adatik!

Ritka az igaz szó, mert doronggal megy neki az ósdi elfogultság, a kicsinyeskedés, a társadalom e rákfenéje, amely nem tűri a világosságot! Kis falu vagyunk még, hol a régi, elavult nézetek penésze borul reá a fejlődésre, haladásra, a valódi igazi jóra! Ettől a parazitától, a kicsinyeskedő személyeskedéstől kell megszabadítani társadalmunkat, mert ahol ez fölüti hidra fejét, ott összhangot, békét ne keressünk, csak folytonos torzszalkodást, surlódásokat, differenciák kiegyenlítését stb. A háládatlan és áldatlan nemzetiségi gyűlölködésre, politikára szétforgácsoljuk az erőnket, azt az erőt, melynek összhatásában föl kellene épülnie, megvalósulnia azoknak az eszméknek, elveknek és terveknek, amelyek már lapunk hasábjain is napvilágot láttak.

Ezt a lapot is nézzük jóakarattal, úgy mint azt a kapcsolatot, amely a közügyek terén, hasznos ügyének

megvalósításában a különböző nemzetiségeket összehozza s serkenti, buzdítja azoknak a terveknek a keresztül vitelére, amelytől édes mindnyájunk közös jóléte és boldogulása függ!

Nekünk nem szabad itt széthuznunk, hiszen a lapból is láthatják polgártársaink, nem szabad torzszalkodnunk, békétlenkednünk, ha azokat az eszméket, terveket diadalra akarjuk vinni, amelyek mindnyájunk érdekei. Össze kell tehát tartanunk nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül, ha lakóhelyünket Fogarast föl akarjuk virágoztatni s ki akarjuk emelni a hinárból; különben az áldástalan széthuzás, politikai versengés mellett elveszünk, elpusztulunk. Födolog a békés társadalmi élet, mert láthatják mindnyájan, hogy van nekünk elég bajunk, elég dolgunk!

Hogy tehát társadalmunk bogarait, a parazitákat hogyan lehetne kipusztítani a társadalom testéről, azt hisszük — nem csalódunk akkor — ha ezt a herkulesi munkát a helyi sajtó, a lap kezébe adjuk, hogy az végezze komolyan és határozottan feladatát az összes tollforgató férfiak közreműködésével. S hogy ezt a sajtó megtegye, hogy ne kunktátoroskodjék, hogy rámutasson a kicsinyeskedésekre, a személyi kultuszon alapuló léhaságokra, a munka cifra palástjába burkolt ürességekre, a nemzetiségek összeolvadására, békés együtt működésére, ezt követeli a fejlődés, a haladás szelleme, mely Fogaras nagyközség előtt égő szövétnekkel halad előre, mint a folytonos és becsületes munka, a fölvilágosodottság Luciferje.

—ö.

Két ujságról.*)

— Irta: Szöcs Géza dr. —

Huszdik évfolyamába lép nemsokára a „Zólyomvármegyei Hirlap“, a Felvidék e jelesen és hazafiasan szerkesztett és széles körben elterjedt hirlapja; és mint felhívásából, cikkeiből látjuk, a létért, a fennállásért küzd és velünk együtt el nem csüggedve, egy hajóban evezve, vívja az életküzdelmet a szomszéd vármegye magyar lapja, a „Fogaras és Vidéke“, Zólyom és Fogaras! Mily óriási földrajzi távolság! mások az emberek, más a vidék, más a levegő, de egy a szív, egy a hazafiság, egy a cél, amelyért küzdenek; Zólyomban Nádosy Ferenc, Fogarasban Halmy Gyula, e két derék magyar, írók és társadalmi férfiak, kik agyuknak minden gondolatát, szívüknek minden dobbanását a hazának és a polgárosodásnak szentelik.

Elmélkedjünk egy kissé a magyar ujságíró hivatásáról, amely szép és magas, de nehéz és csalódásokkal, fájdalmas

*) Dr. Szöcs Géza, a „Nagyszombati Ujság“ agilis és széles körben ismert szerkesztője, a vidéki zsurnalisztika küzdelmeiről írva, szerénységünkkel is érdemesnek látta foglalkozni. Szíves engedelmével átvettük sorait, amelyek mély tapasztalatokon épülve igaz szavakkal mutatnak rá a vidéki zsurnalisztika hátrányaira, kinos vergődéseire.

tapasztalatokkal teljes Zólyomban, Nagyszomban, Fogarason és mindenütt, ahol csak a nemzetiségi viszonyok visszahatása elgyengítette, szétforgácsolta, enerválta a magyar társadalmat.

Mikor valóságos, vagy képzelt sérelmek ellen küzdeni kell, akkor általános a felhívás: hirlapíró, állj elő, a te feladatod megvédeni a megsértett jogrendet, társadalmi tisztességet, egyéni becsületet; de mikor az ujságíró kiáll a küzdőtérre, ahol sebeket ad, de kap is, akkor az imént lármás közvélemény elhallgat és a csata tüzeiben megsérült ujságíró magánügyének tekinti a továbbiakat, nem gondolva arra, hogy annak legalább is erkölcsi gyámolításra van szüksége, hogy az anyagiakról ez alkalommal ne is beszéljünk.

A hirlapot és a hirlapírót mindenki szükséges rossznak tekinti, bár sohol annyi ujságíró „kibic“ nincs, mint nálunk, ahol „nyilt-tér“, „közönség köréből“, „hymen“, „nekrológ“, „levelezés“ stb. rovataink csak úgy ontják az „önkéntesek“, „vasárnapi írók“ elmeszüleményeit, mellőzve a tárca és csarnok rovatot, amelyek — különösen vidéki lapoknál — rendszeren szintén nagy mennyiségben boldogítják új és eredeti tehetségekkel a jámbor olvasó közönséget.

Figyelemmel kísértük egyes nemzetiségi lapok ekzisztenciális viszonyait és arra a reánk nézve szomorú eredményre jutottunk, hogy míg a románok, szászok, szerbek egyenesen becsületbeli kötelességüknek tartják a nevezetesebb pontokon működő hirlapok támogatását, addig a magyar közönségnek még tehetősebb tagjai is megelégszenek azzal, hogy a helyi magyar lapot olvassák a kaszinóban, a körben, vagy kávéházakban, de ments Isten, hogy egy koronát előfizetésre szánjanak, holott talán egy este tizannyit veszítenek el kártyán.

Ugy tapasztaltam, hogy Zólyomban nem egészen így van a dolog. A derék Nádosy buzgalmának sikerül a közönyt megtörnie és ott a magyar emberek azon az állásponton vannak, mint nálunk a nemzetiségeik. Szívvel örvendek rajta és kívánom, hogy sikerüljön a fogarasi magyar sajtónak is meggyőződni annyira, hogy érje el majdan a huszadik évfolyamot. Zólyom és Fogaras! Mily nagy távolság, milyen ellentétes viszonyok! De azért legyen a szív, az érzés, a cél egy; barátaim, Nádosy Ferenc és Halmy Gyula, küzdőtársaim a vidéki magyar ujságírás terén: szíves barátsággal küldöm imnektek a szomszédba és a messzi távolba üdvözlöttemet, hisz bizonyára jól esik nektek is, habár a legszerényebb helyről jövő elismerés is. Küzdjete tovább és ne csüggedjete: lesz még egyszer ünnep a világon!

H I R E K.

— Villamos világitásunk. A Brassói lapok 231-ik száma a városunkban építendő villamos telepről cikket közöl, a melyből azt olvassuk, hogy 1906 január folyamán a telep már működni fog. Nagyon örvendénk, ha ez a jóslat beválnék, de mi olvasóinkat ezzel a reménységgel nem nagyon kecsogtethetjük. Beszámoltunk eddig is a beszámolunk ezután is minden egyes lépésről, a mely a telep építésének ügyét előbbre viszi, de a beszédet és ígéretést nem fogadjuk el készpénz gyanánt. Ezen elvünknek megfelelően most sajnálatunkra csak annyit közölhetünk, hogy a telepengedélyezési tárgyalást f. hó 7-én megtartották, az építési

engedélyt a vállalkozók megkapták s az Olt utcában levő telken a gépház alapjának lerakására egy pár munkás ásóval dolgozik. Azt hisszük nem kell fejtegetnünk, hogy mind ez még nem szolgáltat alapot oly nagyon vérmes reményekre, ha különösen meggondoljuk, hogy nem sokára a tél nyakunkon van. Fent jellzett elvünk gátol meg abban is, hogy a gépek leírásával foglalkozunk s beszerzési forrásukról hirt adjunk; ezeket arra az időre tartjuk fenn, mikor azokat látni fogjuk. Egy tévedését kell még az említett cikknek helyre igazítanunk t. i. azt, hogy a városi közvilágításra egyelőre 145 drb. 35 gyertyafényű izzó és 8 iv lámpa szolgál. A szerződésben 210 drb. 35 gyertyafényű Nernst és 6 iv lámpa van kikötve. A vállalkozó cég helyezett el egyelőre a lámpaelhelyezési tervzetben 145 drb. izzó lámpát, a mennyi véleménye szerint teljesen elégséges. Az építés megkezdése előtt azonban bizottság fogja megállapítani a lámpák végleges elhelyezését, mely bizottságnak jogában áll a szerződésben kikötött számig a további lámpák felállítását követelni azon helyeken, hol szükségét látja.

— **Pályázat.** Fogarasmegye alispánja a törcsvári járásban (Zernest székheilyel) lemondás folytán megüresedett járásorvosi állásra pályázatot hirdet. A pályázati határidő: november hó 5-e bezárólag.

— **Színházi hír.** Az igyekvő, derék művészgárda, ma, vasárnap este: *Smolen Tóni* című fővárosi új bohózzal bucsuzik Fogaras közönségétől, melynek szeretetét rövid 23 napi ittidőzésük alatt is teljesen megnyerték és kiérdomelték. E kiváló bohózatra, mely a fővárosi városligeti szinkör e heti műsorát is napról-napra betölti, felhívjuk ezuton is közönségünk figyelmét, már politikai aktualitásánál fogva is. Mint a lapokból olvashatjuk, a soproni, kecskeméti színházaknál is még csak most készülnek erre. Mindenesetre elismerés illeti derék igazgatóukat azon igyekezetéért, hogy nagy áldozatok árán itten egészen új darabokat adat elő.

— **A vármegyei nagy gyűlésről** szóló referáda folytatása térhiánya miatt kimaradt.

— **Esküvő.** beckői *Blaskovich Géza* és bártfai *Szabó Aranka* október hó 7-én tartották esküvőjüket Budapesten az I. ker. (vár) ág. ev. templomban. Tartós boldogság kísérje a szépen megkötött frigyét.

— **Halestély.** A „Merkur“ szálló nagy termében ma s az ezután következő vasárnap este kézen rendesen nagy halvacsorák lesznek, melyre föl hívjuk a n. é. közönség b. figyelmét.

— **Gondatlanság.** Ugy véljük többször felszólaltunk már azon hanyagság ellen, hogy a kocsiba fogott lovakat minden felügyelet nélkül hagyják ácsorogni gazdáik. De hát az illetékes hatóság rá sem hederit az ilyen esetekre és így történik azután hétről-hétre valami szerencsétlenség. Folyó hó 10-én is a vasuti állomásnál *Bargisán János galaci bérkocsis* felügyelet nélkül hagyta lovait. Egy arra haladó biciklistától megbokrosodva a lovak, vágatni kezdtek, s míg beértek a városba, a kocsit pozdorjává törték. Az egyik ló végre elesvén, lábát törte, a gyepmester vetett véget kinjainak. Ennek a *Bargisán* nak két hét alatt háromszor csináltak bajt a lovai a felügyelet hiánya miatt, ajánljuk őt a hatóság figyelmébe.

— **Letartoztatás.** A miskolci rendőrkapitányság múlt hó 24-én táviratilag nyomon-

zott egy makói illetőségi, *Horváth Halász Gábor* nevű volt vendéglős és főpincér után, akit okirathamítás és csalás miatt körözött. *Trepesz Henrik* rendőrfőnök f. hó 14-én a Merkur szállódában szerencsésen nyakon is csipte és kellő őrizet alá helyezte. Okt. 16-án pedig rendőri fedezet mellett a brassói kir. ügyészséghez további vizsgálat végett bekísértette.

— **Riadó.** Folyó hó elején a tüzoltó parancsnokság, d. u. 2 órakor tüzoltói riadót fuvattott, hogy meggyőződjék az ujonnan szervezett tüzoltóság gyorsaságáról. A parancsot a legnagyobb titokban adták ki és épen ezért csak egy kürtös futta először, mit hallva a többi, azonnal átvette és fujta a riadót. A távollevő tüzoltókat kivéve a tagok 20 perc alatt teljesen felszerelve, a beállított fecskendők és hordók mellett várták az elvonulási parancsot. A parancsnokság fél órai gyakorlat után, minden egyes tagot megdicsérve, elosztatta őket. Ezuttal is kéri a tagokat a parancsnokság, hogy a riadó fuvása esetén a legnagyobb gyorsasággal jelenjenek meg.

— **Tolvaj látogató.** A Kállai Dénes vendéglőjében levő egyik pincérnő szobájából 2 aranygyűrű elveszett. A gyanu, az ottjárt *Recsán valér* fogarasi cigányra irányult, aki azonban szörnyű álhatatossággal tagadta a dolgot. Mikor azonban a hitetlen csendőrök nem nyugodtak bele *Recsán* szavaiban hanem cipőjét is lehuzatták vele, hogy megmotozhassák, hát uramfia . . . a két gyűrű csak előgurult ám a cipőből. A tolvaj szeladont a kir. járásbírósnak adták át.

— **Fogarasi népfürdő.** Kádfürdők március hó 1-től: I. oszt. 1 kor. II. oszt. 60 fill. Iskolásgyermekek részére pénteken és szombaton délután 1—3 óráig lányok, 3 óra után fiúk, saját fehérművel. Gőzfürdő: péntek, szombat és vasárnap. Pénteken 9—3 óráig férfiak 1 kor. 3 óra után katonák 10 fillér; szombaton 9—3 óráig nők 1 kor. 3 óra után férfiak 60 fill.; vasárnap 7—12 óráig férfiak 1 korona. Egy évi fürdőjegy gőzfürdőbe 20 korona és kádfürdőbe 30 korona. Beteg szeméyek — szegénységi bizonyítvánnyal — ingyenjegyet kapnak. A tulajdonos: *Stoff*.

— **Apagyilkos.** Tragikus módon ért véget egy huzavonával teli családi élet az elmúlt héten egyik megyebeli helységünkben. *Gyurko Miklós* régóta pörpatvaroskodott feleségével. A múlt hét egyik napján megint részegen ment haza és pénzt követelt az aszonytól, hogy tovább ihassék. Mikor az asszony ezt megtagadta, nyitott késsel tört rá. Fia mentette meg a haláltól a szegény anyát. Apa és fiu között erre dulakodás támadt és a fiu egy vasvillával agyonverte az apját.

— **Vidéki rendőrség.** Adomának is beillő esetről értesít bennünket egyik közeli városunkból tudósítónk. A bpesti rendőrség egy hirhéd és nagystilű gonosztevő öt rendbeli fényképét küldte meg a városka rendőrkapitányának. Minden fénykép más és más pózban, ruhában és álhajjal, szakállal örökítette meg a hajszolt gonosztevőt. A fényképek kézhezkapása után alig két nappal, diadalmasan telefonál a rendőrkapitány bpestre:

— Halló! itt a *-i rendőrkapitány!

— ? ?

— A beküldött öt fénykép eredetie közül négyet már sikerült elfogni. Ugy látom az egész banda itt tartózkodik. Remél-

lem, hogy holnapra a még hiányzó ötödik bűnöst is kézre kerítem!!

Tabló!

— **Időszaki öngyilkos.** A modern kor-szellem egyik leküzdhetetlen mamája a „szezón.“ „Idényben“ csinálunk mindent. Szezónban változik a toalettünk, megüünk nyaralni, jövőnk haza a fürdőből, zsuokra, színházba járunk, szóval: az idény uralja a helyzetet. Legujabb azonban ezen a téren az öngyilkos. Ne méltóztassanak mosolyogni! Ismerünk egy 68 éves öreg embert, aki „időszaki öngyilkos.“ Legutóbb is felakasztotta magát az öreg, de még idejekorán levágták. Már több izben követett el öngyilkossági kísérletet, de — ugymond — mindig észreveszik. Saját szavaival élve: „minden harmadik esztendőben felszokta magát akasztani,“ de mindig észrevették. Az eléggé érdekes öngyilkos egyébiránt fogadalmat tett, hogy egyhamar nem próbálja meg újra a másvilágra való vándorlást.

— **Október.** E hónapban lényegesen rövidül a nap hossza, amenyiben elsején a nap 5 óra 59 perckor kelt és 5 óra 39 perckor nyugodott, a hó utolsó napján pedig reggel 6 óra 43 perckor kel és már 4 óra 41 perckor nyugszik. A holdjárás: október hó 5-én 1 óra 54 perckor délután első negyed volt. 13-án 12 óra 3 perckor délután holdtölte. Utolsó negyed 21-én 1 óra 51 perckor délután és újhold 28-án 7 óra 58 perckor délelőtt.

△ **A nagyérdemű közönség** b. tudomására hozom, hogy 14 éven át, igen előkelő fogorvosi műteremben szerzett gazdag tapasztalataim után, szülővárosomba visszatérve, a *Sterzing-utca 6. sz. a. Román-féle* házban egy állandó fogtechnikai műtermet nyitottam. Készíteni fogok úgy egyes fogakat, mint egész fogsorokat, arany, vulkanit és kaucsukban; javítok roncsolt szájpadlásokat stb. stb., mindent a legujabb módszerek szerint és legjobb kivitelben. Műtermem nyitva van d. e. 8—1-ig és d. u. 2—7-ig. Magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva, maradok kiváló tisztelettel *Fleischmann Hermann*, fogtechnikus.

△ **Arcszőr a nőknél** ép oly csunya, mint kellemetlen. Ezen segitendő, legalkalmasabb a mindenütt elismert *Schmidek-féle Szörvesztő-re* hivatkozni, mely nemcsak azért kedvelt a nőknél, mert eltávolítja az arcszört alaposan, hanem azért is, mert megadja az arcnak az üdeséget, finomságot és simaságot, a mellett vegyileg megvizsgálva és hatóságilag az arcbőrre ártalmatlannak találtatott. Ára 7 korona. Kapható *Schmidek l., Budapest, VII., Nyár-u. 18.* Erre vonatkozólag figyelmeztetjük a mai lapban megjelent hirdetésünkre.

Színház.

Egy két üres házat leszámítva, türhötően ment az elmúlt hét, a közönség látogatását érte. Az igyekvő és minden áldozatot meghozó derék igazgató egyre-másra adhatja a legnagyobb ujdonságokat és ezzel egészen megnyeri a közönség rokonszenvét. Konstatálnunk kell azt a kiemelendő és eléggé nem dicsérhető tény, hogy a román intelligencia estéről-estére a legnagyobb buzgalommal látogatja a színházat és az a legnagyobb elismerés, ami a szintársulatot érheti, mert hiszen eddig egyetlen-egyszer sem tapasztal-

tuk a románság érdeklődését, ezt most a társulat kiválósága idézte elő.

Szombaton délután, ifjúsági előadásul a régi jó Peloskei nótárius fél helyárrakkal került színre. A lelkes ifjúság megtöltötte a termet és lelkesedéssel, sokat tapsolt a szebb és mulatságosabb jelenetek után. A darab kezdete előtt: Albert János áll. főgimn. tanár bevezető előadást tartott. A köztisztelőben álló férfiu kitűnő előadását a nagy szaktudással párosult értekezését, mély figyelemmel hallgatta és zugó éljenzéssel honorálta a hallgatóság. Az értekezést szerencsénk van lapunk mai számának tárca-rovatában közölni. A darab nagyon jól ment, az ifjúság rendkívül jól mulatott. Este rendes helyárrakkal a nagyszerű új bohózat: Kati bácsi ment. A rendesnél sokkal jobb előadással. A pikáns, léha tartalmu bohózat olyan kacagtató helyzetekkel van tele, hogy a közönség szinte belefáradt a rettentő hahótába. Soly mossy elemében volt. Végre egy neki való szerepet is kapott s ki is használta minden előnyét, de tetszett is. Szalai Vilma méltó párja volt, igen kedvesen játszott. Bokody Mariska és Zilahi valamint Sebestyén Rózsi és Dányi, meg Péchy is nagyon jók voltak. A darab sikeréhez Deréki, Pozsonyi és Kovács is hozzájárultak.

Vasárnap este a szerb királyi pár megrendítő tragédiája: Az utolsó Obrenovics szépen megtelt ház előtt került színre. A dráma két főszereplője: Bokody Mariska és Zilahi excelláltak ez estén. Bár Bokody fiatal Draga volt, organuma is gyenge kisé az ilyen nagyobb szabásu drámai szerepekre, de olyan vonzó megjelenés és olyan igazán átértzett, természetes a játéka, sokatmondó a mimikája, hogy idővel egészen kiváló drámai színésznővé nővi ki magát. Toalettjei is igen szépek voltak. Zilahi gyönyörűen játszotta Sándort, maszkja is ügyes, találó volt. Dányi rosszul alakította szerepét. A többiek jók voltak. a tiszték közül kitűnt Szathmáry, aki rövid monológjára zugó tapsot kapott. Az összeesküvők a gyilkolást kisé lassu, betanult tempóban csinálták. Az ilyesminél nem muszáj végszót várni, hanem gyorsan és természetesen indulatossággal vágni a beszédbe. A közönség sokat tapsolt.

Hétfőn a hajdanában, — ezelőtt 4—5 évvel hires Szulamith szép zenéjü operett ment, a címszerepben Fülöp Rizával, ki ezen az estén úgy jó alakítása, mint magasan és tisztán csengő hangjával tűnt ki. Szathmáryné nagyon kedves Abigail volt, de Péchy nem tudta a szerepét és ez, éppen a főszereplőnél nagyon lerontja az egész darabot. A második jelenés az „eljegyzés“ igen hatásos volt. Bokody Mariska megint kitűnt szép táncával. A karénekek kifogástalanok voltak. A szép jelmezeket ki kell emelnünk, valamint a zenekar finom, precíz játékát is. Közönség is elég szépen volt.

Kedden a kitűnő baritonista: Péchy László jutalmául a kedves zenéjü Lili ment a két főszerepben Szalai Vilma és Péchyvel. Mondanunk sem kell, hogy a társulat e két legkiválóbb tagja sikerre is vitte a darabot. Szalai bájos megjelenés és fülbemászó hangját nem győztük csodálni. Péchy még sohasem játszott ilyen kitűnően, szép duettjüket meg is kellett ismételnünk, sok tapsot kaptak. Elég sajnós, hogy a vidéki színpadon ritkaság számba menő

kitűnő tehetségü Péchy jutalmjátékán ilyen kevés — bár intelligens — közönség jelent meg. Ennek minden bizonnyal az egész nap és különösen 8 óra felé rázuduló csufeső volt az oka, mert hiszen Péchyit a közönség szereti és méltányolja tehetségét. Deréki pompásan alakította a folyton fiatalodó nagybácsi szerepét. Kovács kitűnően adta a titkár, Zilahi is jó volt. Az egész darabot kiváló precizitással tanulták össze, a közönség nagyon jól mulatott.

Szerdán harmadszor került színre János vitéz, az előbbi két előadás szereposztásával, csupán az eltávozott Ábrai helyett énekelte Iluskát Sebestyén Rózsi a kedves, fiatal naiva és úgy találtuk, a szerepcsere csak előnyére vált a darabnak. Szalai Vilma, Szathmáryné, Dányi, Fülöp Riza és Soly mossy tünnek ki ez este is a nagyobb szerepekben. A szép számban összegyűlt publikum hálás is volt és különösen Szalait sokat tapsolta. A többieknek is jutott elismerés bőven. Az utolsó felvonásban a tündértáncot lejtő Bokody Mariska graciosus, bájos megjelenés volt, nagyon szépen táncolt.

Csütörtökön, a kedves kis naiva: Bokody Mariska jutalmául közkívánatra másodszor került színre Mayer Förster remek darabja: Deákélet, a két főszerepben Zilahi és Bokody Mariskával. A közönség e két fiatal, tehetséges kedveltje mindig sok nézőt vonz, ez estén is szépen megtelt a színház. Bokody Mariska minden megjelenését zugó taps jelezte. Első beléptekor díszes virágcsokrot nyújtottak át neki tisztelői, amit ő láthatólag nagy örömmel és hálával fogadott. Zilahival együtt remekül játszottak. E két fiatal színészre szép jövő vár még. Deréki most is kitűnő, Kovácssal együtt valóságos kabinet alakítást nyújtottak. Soly mossy kicsiny szerepében is megkacagtatta a közönséget, bár beszédéből egy szót sem lehetett érteni, úgy teletömte a száját, mikor evett, kómikus mimikáján nevettek hát. A diákok közül csak Péchy volt jó, a többi egy sem, Perényi Melánia kis szónoklatában is megakadt. A „gaudeamus“ szépen énekeltek, a tömegesen jelenvolt deákság meg is ismételtette.

Pénteken a népszerű fiatal komikus Soly mossy Sándor tartotta jutalmjátékát és a kegyetlenül zord időben is szépen megtelt tiszteletre a ház. Feldnek egy kacagtató, bár teljesen tartalmatlan bohózata: A hét Schlézinger került színre, igen jó előadással. Az est hőse Soly mossy volt, akit beléptekor elnemesen összeállított tréfás aprósággal és egy csengő értékkel bélelt levélborítékkal jutalmaztak tisztelői. A darab főszerepét vitte és egész estén át kacagtatta a közönséget. A többiek is jól játszottak, bár háládatlan volt a szerepök. Még Pozsonyi Juliának elég érdekes alakítás jutott, Soly mossy mellett. Szalai Vilma, Bokody Mariska, Perényi Melánia is igen tetszettek. Péchy is jó volt, a közönség nagyon sokat nevetett és tapsolt.

Szombaton a nagyhirű új operett Lysistrata (Makrancos hölgyek) került színre, telt ház előtt. Csaknem az egész személyzet részt vett ebben a kitűnő darabban és a közönség teljes meglegedését vívták ki derék színészeink. A címszerepet Szalai Vilma, a társulat primadonnája játszotta a tőle megszokott kedves és bájos módon. Gyönyörűen énekelte és szép öltözékei is emelték

a hatást. Zugó tapsokat aratott. A társulat legjobbjai vitték a többi szerepeket. Soly mossy, Péchy, Zilahi, Dányi, Kovács a férfi, Szathmáryné, Sebestyén Rózsi, Perényi Melánia, Korányi Jolán a női szerepeket vitték diadalra. Bokody Margit enniváló kis Ámor volt. A kar is elég jól énekelte és jól is festett. Elismerésünket fejezzük ki e kiváló ujdonság kitűnő előadásáért. Annyival inkább is megérdemlik ezt, mert — ha jól vagyunk értesülve — most először játszották ezt a darabot. Mindenesetre dicséret illeti ugy a zenei, mint a rendezési precizitást. A közönség nagyon sokat tapsolt.

Ma, vasárnap d. u. 4 órakor ifjúsági előadásként negyedszer megy: János vitéz, ezuttal fél helyárrakkal, a már ismert jó előadással és szereposztással. Reméljük, hogy a tanuló ifjúság megragadja ezt az utolsó alkalmat és úgy mint eddig, tömegesen látogatja az előadást. — Este 8 órakor utolsó, bucsu-előadásul a fővárosban most is egész héten műsoron levő politikai aktualitásokkal telt új bohózat: Smólen Tóni kerül színre. A darab főszerepeit a társulat legjobb erői kreálják és így biztos lesz a siker. Hisszük, hogy zsufozt ház gyűl egybe, mintegy ezzel is kimutatva az elismerést és szeretetet, melyet e kitűnő társulat rövid 24 előadásával is kivívott magának. A ma esti darabban Deréki, Zilahi, Szalai Vilma, Soly mossy, Kovács, Pozsonyi Julia, Péchy, Bokody Mariska és Dányi fognak excellálni.

Röviden összefoglalva a rövid színi szezon műsorát és sikereit, egyéb kifogásolni valót nem mondhatunk, mint azt, hogy bár folyton új, de alig három kivétellel mindig léha darabokat láttunk. A műsor nem volt elég változatos, legnagyobb sajnálatunkra csak egyetlen egy drámát láttunk (Uriel Akosza) és egyetlen egy népszínművet sem. A 24 előadás alatt láttunk 10 operettet, 6 bohózatot, 2 komoly tárgyú színművet és 2 drámát. Az újabb irodalom kiváló színműveit és drámáit, valamint a szép népszínműveket bizony nélkülöznünk kellett, pedig — értesülésünk szerint — a társulat egyik kiváló tagja: Deréki Antal maga is írt sikerült népszínműveket.

Ugy véljük, hogy e kitűnő szintársulat meg lehet elégedve nemcsak az erkölcsi, de anyagi sikereivel is. Tudomásunk szerint legfeljebb 5 olyan este volt, amikor kevés közönség gyűlt össze, de ezt sem kell úgy érteni mint a szomorú véget ért Berki-féle szezonok kevés közönségét, amikor egy héten háromszor is 8—10 korona volt a napi bevétel. Dehát hiába bizdítottuk akkor a közönséget, igaza volt, mert hát némi kis ellenszolgálatot mindenki megkívánhat a pénzéért. Lám most, amikor egy jó társulat jött végre ide, nem kellett a buzdítás, jött a közönség magától is. Most már csak az a fő, hogy ezt a szintársulatot biztosítsuk magunknak több időre. Ha másként nem, hát meg kell kérni a községi előljáróságot, hogy más társulatnak ne adjon helyet itt, vagy ha a közönségnek ezt a kérését nem vennék figyelembe, hát nagyon egyszerűen jár el. Bojkottálja a rossz társulatokat, nem látogatja és ezzel lehetlenné teszi.

Reméljük, hogy a pártoláshoz mérten Fehér Károly igazgató is tekintetbe veszi a közönség jogos igényeit és kibővíti társulatát egy gyakorlottabb másodénekesnővel,

egy drámai hősnővel (mert az most egyáltalán nincs) és egy idősebb komikussal. Soly-mossy kitűnő szalon komikus, de olyan fiatal még, hogy csakis a fess, fiatal szerepek valók neki. Még három tag és teljesen perfect lesz, inkább egy-két mellérendű tagot nélkülözzön a társulat. Véleményünk szerint Bokody Mariskának nincs helye a karban. Ilyen elsőrendű tehetséget okvetlenül az egyedül neki való szerepkörre, színészi nyelven szólva, a drámai szende szerepére kell felhasználni.

Ezekben kívántuk a legjobbkaratu megjegyzéseinket elmondani és most szerencsés utat kívánunk a rokonszenves társulatnak, sok-sok bevételt, zsufolt házakat.

A jövő évi vizontlátásig!

H. Gy.

Szerkesztői üzenetek.

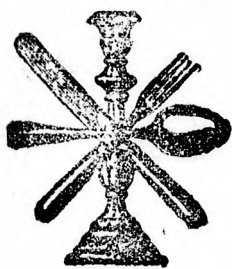
Névtelen levelekre és cikkekre nem válaszolunk.

Murányi. Budapest. Becses soraira kézséggel válaszolva, a közetkező felvilágosítást adhatjuk: október 1-én délután 4 óraker ifjúsági előadás volt fél helyárrakkal, az erről szóló szinlapon így áll: Dili Ábrai Irén. Hogy tényleg ő játszotta-e, nem tudjuk, mert akkor nem voltunk ott. Ugyanezen a napon, tehát okt. 1-én este 8 óraker másodszer került színre „János vitéz“, melyben Iluskát Ábrai Irén játszotta, nemcsak a szinlap szerint, hanem tényleg a valóságban is, ezt határozottan állíthatjuk, mert láttuk. Tudomásunk szerint csak hétfőn, okt. 2-án utazott el Fogarasról.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

THIERFELD DÁVID.

Egy háztartási mérleg ingyen!

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tülhalmozott raktáramból világhírű kiválóságukért általános kedvelt mexikói ezüst árulmat és pedig 6 drb. mexikói ezüst asztali kést, 6 darab. mexikói ezüst evő villát, 6 drb. mexikói ezüst evőkanalat, 12 drb. mexikói ezüst kávéskanalat, 6 drb. kiváló dessert kést, 6 drb. kiváló dessert villát, 1 drb. mexikói ezüst levesmerítő kanál, 1 drb. mexikói ezüst tejmerítő, 2 drb. elegáns szalon asztali gertyatartót, a 46 drb. összesen csak 6 frt. 50 krajcár.

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképen egy szavatosság mellett pontosan működő 12 és félkiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségeért 24 évi jótállást vállalok. Szétküldés a pénz előleges beküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból.

AUFFENBERG JÓZSEF

Budapest, VIII., Bezerédi-utca 3. sz.

Elektro-Vitalizör, Dupla villanydelejes kereszt vagy csillag.

R. B. 86967. sz. Gyógyit és felüdít jótállás mellett köszvény, reuma, asthma, (nehéz lélegzés) álmatlanság, fülzugás, nehéz hallás, epilepsia idegesség, étvágytalanság, sápkor, fogfájás, migren, tehetetlenség, valamint minden idegbetegségnél. Azon beteg, aki 86967. sz. készülékem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmi sem használt, ott kérem az én készülékemet megkísérelni; meg vagyok győződve készülékem biztos hatásáról.

A kis készülék 4 K, könnyebb betegségeknek alkalmazandó.

A nagy készülék 6 K, idült betegségeknek alkalmazandó.

A központi elárusítóhely szétküld utánvétellel vagy előleges fizetéssel a bel- és külföld részére.

AUFFENBERG JÓZSEF

Budapest, VIII., Bezerédi-utca 3. sz.

594/905. vhtó.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a fogarasi kir. járásbírósnak 1901. évi V.-III. 431/1. számú végzése következtében Dr. Russu Oktavian ügyvéd által képviselt Albina nagyszobeni tak. pénztár javára vojla Borzea József s társai ellen 730 kor. s jár. erejéig 1902. évi január hó 12-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1250 koronára becsült következő ingóságok u. m. 11. bival, 2 tehén 1 csikó, tengeri és fa nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a fogarasi kir. járásbírósnak 1905. évi V. 286—2 számú végzése folytán 730 kor. tőkekövetelés, ennek 1901. évi december hó 21-ik napjától járó 6%-os kamatai és eddig összesen 35 kor. 10 fillérben bírói lag már megállapított költségek erejéig, Vojla közég házána leendő megtartására 1905. évi okt. hó 28-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsíron alul is elfognak adatni.

Fogaras, 1905. évi okt. hó 8-án.

Gyárfás Ferenc,
kir. bir. végrehajtó

Gazdáknak ingyen.

Hasznos tanácsadó a házi állataink hizlalására és táplálásához, valamint ezek betegségeiről és ettől való megóvhatásokról című minden gazdának nélkülözhetetlen tanulságos könyvet mindenkinek aki e lapra hivatkozik, ingyen és bérmentve küldöm. Olvasó köröknek, valamint gazdasági egyesületeknek kívánatra több példányt is küldök.

AUFFENBERG JÓZSEF

Budapest, VIII., Bezerédi-utca 3. sz.

5 koronáért

küldök egy posta-csomag 4 és fél kiló (kb. 50 drb.) kevéssé megsérült finom enyhe

pipere-szappant

rózsa, liliomtej, orgona, ibolya, rezeda, jazmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva a pénz előzetes beküldése esetén v. utánvétellel.

AUFFENBERG JÓZSEF

Budapest, VIII., Bezerédi-utca 3. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Az Alsószombatfalván székelő fogarasi m. kir. állami ménes katonai legénysége részére 1906. január 1-től december végéig körülbelől 50.000 adag 840 grammos sulyu kenyér szükségeltetik.

Az erre vonatkozó zárt irásbeli tárgyalás 1905. október 24-én, délelőtt 10 óraker a ménesparancsnoksági irodában fog megtartatni.

Az ajánlatok 5% óvadékkal ezen időpontig benyújthatók.

A szállítási feltételek és szerződési kötelezettségek nevezett parancsnoksági irodában megtudhatók.

Alsószombatfalva, 1905. okt. hó.

Méneparancsnokság.

Nines többé iszakosság

a Zoa por használata után, amiről ezer meg ezer köszönőlevél önként beérkezett.

A Zoa-por kávé-, ital-, étel- vagy szeszes italban adható anélkül, hogy erről az ivó tudomással birjon. Teljesen ártalmatlan.

A Zoa-por többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert előidézi azt a csodahatást, hogy az iszakosnak a szeszes italokat ellenszenessé teszi.

A Zoa oly esendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér, vagy leánygyermek egyaránt az ivónak tudni nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtji, mi okosta javulását.

Zoa a családok ezreit békítette ki, sok ezer férfit a szégyen és becstelenségtől mentett meg, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Nem kevés fiatal embert a jó utra és szerencséjéhez segített és sok ember életét számos évvel meghosszabította.

Egy adag ára teljes kurához 10 kor.

Szétküldés titoktartás mellett portó- és vámmentesen történik utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése mellett. Szállítja

AUFFENBERG JÓZSEF

Budapest, VIII., Bezerédi-utca 3. sz.

Szám 3244—905. tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A sárkányi kir. járásbírósnak, mint te-lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Orzea György alsóvenicei lakos végrehajtónak Orzea Axente János a.-venicei lakos végrehajtást szenvedő elleni 235 K követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a sárkányi kir. járásbírósnak) területén lévő, az alsóvenicei határban fekvő, az alsóvenicei 235. sz. tjkben Orzea Axinte Anna, Orzea Axinte Zsófia, Orzea Axinte György, Orzea Axinte János, Orzea Anna férj. Boboja Györgyné, Orzea Sofia férj. Stojka Miklósné, Orzea György, Orzea János, Comanics György, Man Stojka Vazul tulajdonaként telvett

Veszek

vaggonszámra diót, boroka-fenyőmagot, tábla-almát és must-almát.

Ajánlatok — tényleg szállítóképes eladók részéről — alanti címre kéretnek:

K. B. Brassó, Kórház-utca 30. zz. I. em.

1327	hrsz. ing.	52 kor.
1462	" "	10 "
1470	" "	22 "
1474	" "	20 "
1478	" "	50 "
1481	" "	50 "
2025/2	" "	5 "
2026/1	" "	14 "
2027/4	" "	9 "
2028/3	" "	3 "
2334	" "	56 "
2715	" "	77 "
3199, 3200	" "	103 "
3508	" "	168 "
3752, 3753	" "	94 "
3765	" "	6 "
3768	" "	163 "
5789	" "	5 "
5891	" "	40 "
5894, 5895	" "	38 "
6639	" "	103 "
7535	" "	86 "
9242	" "	40 "
9500	" "	37 "
9578	" "	38 "
12863, 12866	" "	20 "
12869	" "	17 "
12890, 12891	" "	49 "
13206	" "	13 "
13485	" "	14 "
13913	" "	80 "
13916	" "	14 "

és 12083, 12084, 12085, 12086, 12087 hrsz. ing. 31 K ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte azzal, hogy a Costea Juon javára C—1. alatt bekebelezett 1/32 részbeni élethossziglani haszonélvezeti jog ezen árverés által nem érintetik, az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi november hó 6-án dél-

előtt 9 órakor Alsóvenice község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 77 kor. készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. 1. 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Sárkány, 1905. augusztus 12.
A kir. jbiróság, mint tkkvi hatóság.
Gáspár
kir. jbiró.

A vegyileg megvizsgált, amellet hatóságilag az arcborre ártalmatlannak talált
SZÓRVESZTŐ
eltávolítja hölgyeknél az oly csunya, kellemetlen arcszört gyökerestől, anélkül, hogy az arcbornek legkevésbé is ártana és az arcnak megadja az üdéséget, finomságot és simaságot. Ára 7 korona.

Vidéki megrendeléseket diskreten utánvét mellet eszközöl:

SCHMIDEK I. Budapest, VII., Nyár-utca 18.

**Régi ajtók és
kírákatók
eladók.**

Bővebbet Thierfeld Dávid könyvkereskedésében.

4071 F. sz.
Valódi ezüst remontoir
női óra, 3 erős fedéllel
szép kivitelben 12 K.
46-52

Erős Gyula

NAGYSZEBEN, Disznódi-utca 3. szám.

Mindennemű órák, ékszerek, arany- és ezüstáruszerek, ezüst-
evőeszközök, asztalfeltétek, templomi kellékek.

Erdély legnagyobb raktára.

Látszerészi cikkek nagyraktára.

Szétküldés csakis utánvét mellet

Mindenféle vésések legutányosabban számíttatnak.

Ócska arany és ezüst tárgyakat, drágaköveket, keleti gyönyöket a legmagasabb napi árban beváltom, vagy cserébe

fizetesképen elfogadom.

Kérjen nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve

Legfinomabb befőttes pergament-papir kapható

Thierfeld Dávid könyvkereskedésében, Fogarason.

(1 iv 6 fillér.)

(Egy iv 6 fillér.)

THIERFELD DÁVID könyv-, papir- és írószer-kereskedése
FOGARAS.

Ajánlja — iskolai könyvekkel, papir-, író-, rajz- és festőszerekkel — ujonnan berendezett

nagy raktárát.

Iskolai táskák és könyvszijak nagy választókban.

Jutányos árak!

Szolid kiszolgálás!

Kftünő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Brassói Portland-Cement-Gyár

BRASSÓBAN.

Fogarason kapható: Gebauer W., Schul H. és Thierfeld L. urak kereskedéseiben.

Ny. Thierfeld Dávid könyvnyomdájában, Fogarason.